
Mennyire egységes a mű egységének védelme?^{*} Sápi Edit^{**}

Örökérvényű Balás P. Elemér azon gondolata, miszerint „*A művészet: kifejezés. A személyiségnek önkifejezése.*”¹ Ez a mondat híven tükrözi azt a szoros szellemi és erkölcsi kapcsolatot, amely az alkotó és műve között fennáll. A szerzőt megillető személyhez fűződő jogoknak sajátos garanciális jellege van, hiszen azt hivatottak biztosítani, hogy az alkotók elismerést kapjanak a munkájukért nem anyagi formában is. Természetesen a személyhez fűződő jogok által nyújtott „elismerés” elsősorban erkölcsi jellegű, vagyoni oldalát szinte kizárólag akkor mutatja meg, amikor a szerző valamely személyhez fűződő joga sérül.²

A szerzői személyhez fűződő jogok³ közül a mű és alkotója közötti szoros kapcsolatot – a külső szemlélő számára – a leglátványosabban, legláthatóbban a név feltüntetésének joga⁴ fejezi ki. Ugyanakkor a szerző és műve közötti *szellemi egységet* az integritáshoz fűződő jog helyezi leginkább védelem alá. Ez a garancia azonban – ellentétben a „látványos” név feltüntetésének jogával – jórészt a „háttérből”, külső szemlélő számára nem szembetűnően, a mű által közvetített tartalom és szellemiség mélyéről védi a művet.

* „*A tanulmányban ismertetett kutató munka az EFOP-3.6.1-16-00011 jelű „Fiatallodó és Megújuló Egyetem – Innovatív Tudásváros –a Miskolci Egyetem intelligens szakosodást szolgáló intézményi fejlesztése” projekt részeként – a Széchenyi 2020 keretében – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.*”

** Egyetemi tanársegéd. Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Polgári Jogi Intézeti Tanszék.

¹ BALÁS P. Elemér: Szerzői jog és dologi dinamizmus. In: *Emlékkönyv Dr. Szladits Károly tanári működésének harmincadik évfordulójára*. Grill Károly Könyvkiadó-vállalata, Budapest, 1938. 9.

² BARZÓ Tímea – SÁPI Edit: A sérelemdíj alkalmazhatósága a szerzői jogban. *Miskolci Jogi Szemle*, 2016/2. 55-75.

³ A mű nyilvánosságra hozatalának joga és azzal együtt a visszavonás joga (Szjt. 10. §), a név feltüntetésének joga és azzal egyetemben az anonimitáshoz való jog (Szjt. 12. §) és a mű egységének védelme (Szjt. 13. §).

⁴ Szjt. 12. § szerint ugyanis a szerzőt megilleti a jog, hogy művén és a művére vonatkozó közleményen - a közlemény terjedelmétől és jellegétől függően - szerzőként őt feltüntessék. A szerzőt a mű részletének átvétele, idézése vagy ismertetése esetén is meg kell jelölni. A szerző a neve feltüntetéséhez való jogot a felhasználás jellegétől függően, ahhoz igazodó módon gyakorolhatja. Emellett fel az át- vagy feldolgozásokon, illetve a fordításon az alapul szolgáló mű szerzőjének nevét is fel kell tüntetni.

A szerző oldalán fennálló személyhez fűződő jogok közül a mű egységének védelme az, amelyik a legtöbb értelmezési kérdést felveti a szerzői jogi irodalomban és a joggyakorlatban egyaránt. A tanulmány abból az alapvető téziséből indul ki, hogy a szerzői jog által védelem alá vont műtípusok sajátosságai befolyásolják – a szerző jog sok más garanciájához hasonlóan – az integritás jogának tényleges érvényesülését is. Jelen tanulmány kereteit meghaladná, ha a szerzői jogi törvény⁵ által felsorolt valamennyi műtípust⁶ az „integritás-vizsgálat” alá vonnánk. Így tehát csupán néhány műtípus vonatkozásában tesszük meg ezt az elemzést. Az analízisre kiválasztott művek listája azonban nem esetleges. Azon műveket választottuk ki, amelyek természetüknél, jellegüknél fogva érzékenyebben reagálnak a módosításokra, változtatásokra és így szorosabb összefüggésbe kerülhetnek az integritással. Összefoglalva tehát a tanulmány azt vizsgálja, hogy az integritás joga hogyan változik az egyes műtípusok vonatkozásában, röviden, hogy mennyire egységes a mű egységének védelme?

1. Az integritásról általában – a hazai szabályozás és egyes külföldi megoldások

Jelenleg hatályos szerzői jogi törvényünk szerint *„A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, vagy a mű más olyan megváltoztatása vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.”*⁷ Az integritáshoz fűződő jog a mű és a szerző közötti szoros erkölcsi kapcsolatot fejezi ki, így érthető a jogi norma alapvető rendeltetése is: a szerző műve torzításoktól, jóhírnevet és becsületet sértő változtatásoktól mentesen kerüljön a közönség elé. Az integritási szabály létjogosultága, hogy a szerzőt a művei alapján ítéli meg mind a társadalom, mind pedig a szakma, így tehát az egyik legszentebb joga, hogy a műve úgy kerüljön a nyilvánosság elé, ahogyan ő azt megalkotta. Van olyan nézet is, amely e jog sérelmét ún. *„elmaradt megbecsülésnek”* tekinti.⁸ A norma célja tehát, hogy a szerző társadalmi és szakmai megítélését – művének változtatásán keresztül - rajta kívül más, külső személy – akár jogszerű felhasználó,⁹ akár jogsértő – ne tudja hátrányosan befolyásolni. Az Sztj. jelenleg hatályos szövegváltozatát egyébként a törvény 2013. április 1-jei módosítása¹⁰ vezette be.¹¹ Az Sztj. a módosítás előtti időállapotban úgy rendelkezett, hogy *a szerző személyhez fűződő jogát sérti*

⁵ 1999. évi LXXVI. törvény - a szerzői jogról (a továbbiakban: Sztj.)

⁶ Sztj. 1. § (2) bek.

⁷ Sztj. 13. §

⁸ CSIZMADIA Attila: A szerző személyiségének sérelme és a nem vagyoni kártérítés, *Magyar Jog*, 1996/11. 674.

⁹ LONTAI Endre – FALUDI GÁBOR – GYERTYÁNFY Péter – VÉKÁS GUSZTÁV: *Magyar polgári jog. Szerzői jog és iparjogvédelem*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2017. 66.; SZINGER András – TÓTH Péter Benjámin: *Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz. Az EU csatlakozástól hatályos szabályokkal*. Novissima Kiadó, Budapest, 2004. 61-62.

¹⁰ 2013. évi XVI. törvény a szellemi tulajdonra vonatkozó egyes törvények módosításáról.

¹¹ Lásd: GRAD-GYENGE Anikó: Első oldal az integritásról. *Infokommunikáció és Jog*, 2013/3.

művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes. A módosításhoz kapcsolt Indokolás szerint a „visszaélés” kifejezés jobban szolgálja a Berni Uniós Egyezmény és az Szjt. közötti összhangot, mint a „megcsorbítás”.

Az integritáshoz fűződő jog a szerző egyik legalapvetőbb személyhez fűződő joga, ugyanakkor az egyik legbonyolultabb is. *Faludi Gábor* kiemeli, hogy az integritás jogát övező kérdések eredője egyrészt abban lelhetők fel, hogy a nemzetközi egyezmények szabályai e körben hiányosak, ami platformot enged az eltérő értelmezéseknek. Másrészt azért is komplikált és összetett ez a jog, mert a legkülönbébb jogvitákban kell alkalmazni. Harmadrészt pedig, a nehézségek feloldását az sem segíti elő, hogy a Szjt. konkrétan utal a becsület és jóhírnév fogalmára,¹² mintegy az integritási jog megsértésének mércéjeként, mely utóbbi problémakör szintén dilemmákat generál.

A mű *egysége* és annak védelme kettős jelentéstartalmat hordoz, magának az *egység* szónak és a magyar nyelv különlegességének köszönhetően. Az *egység* ebben az értelemben egyrészt azt hivatott kifejezni, amelyet maga a jogi norma is céloz: a szerző által képviselt szellemiségnek megbonthatatlan egységben kell érvényesülnie, és így a mű tiszteletben tartása kötelező. Másik oldalról az *egység* azt is jelenti, hogy ha a megváltoztatás, amelyet a felhasználó a műbe beiktatott, összességében nincs negatív khatással a mű összképére – és a szerző becsületére, jóhírnevére –, mert annak *egységét* nem bontja meg, azt nem csorbítja, akkor a magatartás a személyhez fűződő jog sérelmét sem vonja maga után.

Az integritás jogának megsértése a „legegyszerűbb”, mindennapi esetektől az egészen bonyolult, összetett és súlyos értelmezési problémákat generáló esetekig terjed.¹³

Noha az integritás joga a szerző és műve közötti erkölcsi és szellemi egységet, a műben megjelenő szerzői individuum védelmét célozza, hasonlóan a többi személyhez fűződő joghoz, e védelem sem érvényesülhet korlátlanul.¹⁴ Egyrészt tehet maga a szerző olyan nyilatkozatot, melyben engedélyezi, hogy a művét felhasználáskor megváltoztassák, másrészt pedig korlátozhatja azt a jogszabály rendelkezése is.¹⁵ A szerzői hozzájáruláson alapuló korlátozás ugyanakkor szűk mértékben mozoghat, hiszen a szerző személyhez fűződő jogairól nem mondhat le.¹⁶

¹² Faludi Gábor: A szerzői mű egysége védelmének egyes kérdései, *Infokommunikáció és jog*, 2011/5. 163.

¹³ Levente TATTAY: *Intellectual Property Law - Hungary*. Wolters Kluwer, The Netherlands, 2019, 74.

¹⁴ POGÁCSÁS Anett: A digitális mű integritásvédelmének aktuális kérdései. In: Grad-Gyenge Anikó – Kabai Eszter – Menyhárd Attila (szerk.): *Liber Amicorum. Studia G. Faludi Dedicata. Ünnepi tanulmányok Faludi Gábor 65. születésnapja tiszteletére*. ELTE, Állam-és Jogtudományi Kar, Budapest, 2018, 335.

¹⁵ GRAD-GYENGE Anikó: Egy modern szerzői jog. Wolters Kluwer, Hungary, Budapest, 2019, 77.

Jogszabály rendelkezése (Szjt. 50., 59., 30. §§-ok) korlátozza a szerző fellépési jogát a torzításmentesség ellen egyrészt a felhasználás engedélyezése (Szjt. 50. §) kapcsán, valamint a munkaviszonyban alkotott művekkel (Szjt. 30. §) és a szoftverekkel összefüggésben (Szjt. 59. § (1) bek.)

¹⁶ Szjt. 9.§ (2) bek.

Véleményünk szerint nem adhat érvényesen olyan nyilatkozatot előzetesen a mű szerzője, amelynek értelmében nem támaszt igényt a felhasználóval szemben abban az esetben sem, ha a művébe

A mű egységének védelme számos európai szerzői jogi szabályrendszerben fontos szerepet tölt be. *Jacques de Werra* azon az állásponton van, miszerint a személyhez fűződő jogok számára – és különösen a mű egységének védelmére – a legmagasabb szintű védelmet a német és francia szerzői jogi rendszerek biztosítják.¹⁷

A német szerzői jog¹⁸ integritási alapszabálya az UrhG §14,¹⁹ melynek értelmében a szerzőnek joga van tiltakozni a mű mindenfajta torzítása, vagy hátrányos megváltoztatása ellen, amely alkalmas arra, hogy a szerzőnek a művel kapcsolatos szellemi vagy személyes érdekeit sértse. E szabály alkalmazásakor – hasonlóan a magyar szabályozáshoz és értelmezéshez – az integritás szempontjából közömbös, hogy a szerző művének felhasználása szerződés keretei között vagy jogszerű engedély nélkül történt.²⁰ Az UrhG különálló szabályokat alkalmaz a szerzők²¹ és az előadóművészek²² integritásvédelme tekintetében. Míg a szerzők vonatkozásában ugyanis – a fentebb említetteknek megfelelően tiltakozási jogot biztosít, addig az előadóművészek vonatkozásában nem ebben az általánosabb érvényben írja elő a módosítás tilalmát, hanem csak olyan változtatásokkal szemben védi őket, amely a *jóhírnevükre és becsületükre* van negatív hatással.²³

Sophia Sepperer utal arra, hogy a német szerzői jogi törvény 39. és 62. szakaszai továbbá korlátozás alá helyezik az integritáshoz fűződő jogot,²⁴ mert beavatkozást engednek a műbe bizonyos esetekben. Az UrhG § 39. értelmében ugyanis a szerző a jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelően köteles a mű módosításaira vonatkozó engedélyt megadni.²⁵

Érdekes figyelemmel lenni az UrhG terminológiájára, amely az általános, § 14-ben rögzített rendelkezésben egyrészt használja az „Entstellungen” mint torzítás másrészt pedig a „Beeinträchtigungen” mint kifejezéseket, mely utóbbit talán legáltalában beavatkozásnak lehetne fordítani. Ez utóbbi egy lényegesen tágabb

engedélye nélkül bármilyen módon beavatkozni.

¹⁷ DE WERRA, Jacques: *The moral right of integrity*. In: Derclay, Estelle (szerk.): *Research Handbook on the Future of EU Copyright*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2009, 279.

¹⁸ Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz), 1965 (a továbbiakban: UrhG.)

¹⁹ UrhG § 14 Entstellung des Werkes.

Der Urheber hat das Recht, eine Entstellung oder eine andere Beeinträchtigung seines Werkes zu verbieten, die geeignet ist, seine berechtigten geistigen oder persönlichen Interessen am Werk zu gefährden.

²⁰ ADENEY, Elizabeth: *The Moral Rights of Authors and Performers. An International and Comparative Analysis*, Oxford University Press, New York, 2006, 241.

²¹ UrhG § 14

²² UrhG § 75

²³ UrhG § 75 Beeinträchtigungen der Darbietung.

Der ausübende Künstler hat das Recht, eine Entstellung oder eine andere Beeinträchtigung seiner Darbietung zu verbieten, die geeignet ist, sein Ansehen oder seinen Ruf als ausübender Künstler zu gefährden. Haben mehrere ausübende Künstler gemeinsam eine Darbietung erbracht, so haben sie bei der Ausübung des Rechts aufeinander angemessene Rücksicht zu nehmen.

²⁴ SEPPERER, Sophia: *Der Integritätsschutz der Bühnenszenierung*, Berlin, 2015, 60.

²⁵ UrhG § 39 Änderungen des Werkes

(1) Der Inhaber eines Nutzungsrechts darf das Werk, dessen Titel oder Urheberbezeichnung (§ 10 Abs. 1) nicht ändern, wenn nichts anderes vereinbart ist.

(2) Änderungen des Werkes und seines Titels, zu denen der Urheber seine Einwilligung nach Treu und Glauben nicht versagen kann, sind zulässig.

kört foglal magában, mint a „torzítás”, hiszen általánosabb és jelentéstartalmilag is semlegesebb kifejezés. A terminológiai megkülönböztetés kapcsán megfigyelheti, hogy a német bírói gyakorlatban is kirajzolódik a két fogalom közötti disztinkció és akkor értékeli a beavatkozást (Beeinträchtigungen) a bíróság, ha a torzítás (Entstellungen), mint szűkebb fogalom nem állapítható meg.²⁶

Az integritás jogának színpadi vetületével foglalkozó német jogirodalom kiemeli, hogy a szerző nem csak abban érdekelt, hogy az előre tervezett színpadi előadások megvalósuljanak és így megkapja a javadalmazását, hanem abban is, hogy a művét lehetőség szerint a saját szándéka alapján közvetítsék a publikum számára. Emiatt a szerzők – vagy örökösei – az előadási jogot biztosító szerződésben gyakorta előírják saját részükre ellenőrzési jogot a színdarab tekintetében. Az integritáshoz fűződő jog védelmére gyakorta alkalmazzák azt a szerződéses kikötést, amely alapján a szerzőnek külön beleszólási jogot biztosítanak a színpadra állítással összefüggő lényeges kérdésekben. Ilyen lehet például az, hogy beleszólási joggal rendelkezik a rendező, a színészek, vagy a díszlettervező kiválasztásában.²⁷

A francia szerzői jogi törvény²⁸ szintén rögzíti a személyhez fűződő jogok védelmét.²⁹ A francia szerzői jogban a személyhez fűződő jogok elismerése a történeti fejlődés szempontjából is jelentős.³⁰ Valójában a „moral rights” kifejezés is a francia „droit moral” kifejezésből ered, amely tartalmilag a személyhez fűződő jogokat takarja.³¹ A CPI L121-1 szakasza értelmében a szerzőnek joga, hogy tiszteletben tartsák nevét, szerzői minőségét, valamint művét.³² Látható tehát, hogy igen röviden fogalmaz a jogszabály, olyannyira, hogy hasonló lakonikusságra nincs másutt példa Európában.³³ Ebben a rövid, az integritás vonatkozásában valójában néhány szavas szabályban nem találunk utalást – ellenben a magyar, német, brit és amerikai példákkal – sem a szerző becsületére, hírnevére, sem pedig a művel kapcsolatos olyan negatív magatartásokra, amelyek az egységét sértenék. Az látható tehát ez alapján, hogy egy különösen generális szabályt alkalmaz a francia szerzői jog, amelynek tényleges kitöltése így az ítélkezési gyakorlatra marad. Ugyanakkor a bírói jogfejlesztő tevékenység következtében kialakult, hogy az integritásnak két fontos eleme van: a megbonthatatlan fizikai egység és a mű szellemiségének sérthetetlenléte, amely abban nyilvánul meg, hogy ne adjanak a műnek olyan jelentéstartalmat, amelyet a szerzője nem szánt neki. A jogirodalom ehelyütt utal

²⁶ ADENEY, Elizabeth: *The Moral Rights of Authors and Performers. An International and Comparative Analysis*, Oxford University Press, New York, 2006, 242.

²⁷ SCHACK, Haimo: *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 5. Auflage, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010. 559.

²⁸ Code de la propriété intellectuelle (92-597. sz., 1992. július 1.) (a továbbiakban: CPI)

²⁹ CPI L121-1-től L121-9 szakaszok

³⁰ A történeti fejlődésről lásd különösen: PEELER, Calvin D.: *From the Providence of Kings to Copyrighted Things (And French Moral Rights)*, Indiana International & Comparative Law Review, Vol. 1999/2. 423-456., GINSBURG, Jane C.: *A Tale of Two Copyrights: Literary Property in Revolutionary France and America*, Tulane Law Review, 1990/5, 991-1031.

³¹ GARG, Sachin: *Moral Rights — A Comparative Analysis*. 2006. 20.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2487029 (letöltés dátuma: 2020. 06. 24.)

³² CPI L121-1 első mondat: „L'auteur jouit du droit au respect de son nom, de sa qualité et de son oeuvre.”

³³ ADENEY, Elizabeth: *The Moral Rights of Authors and Performers. An International and Comparative Analysis*, Oxford University Press, New York, 2006. 181.

egy 1932-es döntésre,³⁴ melynek lényegi üzenete volt, hogy a művet sem formáját, sem pedig szellemiségét tekintve ne módosítsák vagy torzítsák.³⁵ Ez az értelmezés később kiegészült azzal, hogy az integritás joga alapján tilos a mű mindenfajta módosítása, függetlenül a módosítás jelentőségétől.³⁶

Az a lakonikusság, amellyel a jogszabály egyszerűen és tömören kimondja, hogy a szerző joga, hogy a művét tiszteljék, mégsem tükröz gyenge szabályt, sőt azt az abszolút jelleget sugallja, amelyet a szerzői jog önmagában is hordoz (vagy legalábbi hordoznia kellene).

Az integritás által célzott védelmet jól tükrözi az angol jogi terminológia is, amely a *right of integrity* kifejezés mellett ismeri és használja a *right of respect* fordulatot is. A brit szerzői jogi törvény³⁷ a személyhez fűződő jogokkal a IV. fejezetében foglalkozik, és rögzíti a szerzői minőség elismeréséhez fűződő jogot³⁸, illetve a mű torzításmentességéhez fűződő jogot (*Right to object to derogatory treatment of work*).³⁹ A CDPA 80. szakasza szerint az irodalmi mű, színpadi mű, zenemű vagy művészeti alkotás szerzője és a filmművészeti alkotás rendezőjének joga, hogy a művét a torzító beavatkozásoktól megóvja.⁴⁰ A jogszabály megfogalmazása szerint ilyen „beavatkozásnak” minősül a műhöz való hozzáírás, a műből való törlés, a mű megváltoztatása vagy átdolgozása, ide nem értve az irodalmi- vagy színpadi mű fordítását, valamint a zenemű olyan módosítását vagy átírását, ami csupán a hangnem vagy a regiszter változását eredményezi.⁴¹ Ugyanezen szakasz b) pontjában a törvény megfogalmazza, hogy mi minősül a művet „torzító” beavatkozásnak. Így e körbe sorolható az olyan – fentebb körülírt – beavatkozás, amely a mű torzulásához vagy csonkításához vezet, vagy egyéb módon sérelmes a szerző vagy rendező becsületére, hírnevére.⁴²

³⁴ Chaliapine c Union des Republiques socialistes soviétiques et Sté Brenner – CA Paris, 1932. 07. 28.

³⁵ ADENEY, Elizabeth: *The Moral Rights of Authors and Performers. An International and Comparative Analysis*, Oxford University Press, New York, 2006. 182.

³⁶ Sté TF 1 c Sté Sony et autre, Cour de cassation 1 ch civ, 1998, 02. 24.

³⁷ Copyright, Design and Patent Act, 1988. (a továbbiakban: CDPA)

³⁸ CDPA Section 77. *Right to be identified as author or director*

³⁹ MAULE, Douglas– NIU, Zhongdong: *Law Essentials. Media Law*. Dundee University Press, Dundee, 2010, 151., SPIERS, Duncan: *Law Essentials. Intellectual Property Law*, Dundee University Press, Dundee, 2009, 16.

⁴⁰ CDPA Section 80 (1) *The author of a copyright literary, dramatic, musical or artistic work, and the director of a copyright film, has the right in the circumstances mentioned in this section not to have his work subjected to derogatory treatment.*

⁴¹ CDPA Section 80 (2) *For the purposes of this section-*

(a) "treatment" of a work means any addition to, deletion from or alteration to or adaptation of the work, other than

(i) a translation of a literary or dramatic work, or

(ii) an arrangement or transcription of a musical work involving no more than a change of key or register; and

⁴² CDPA Section 80 (2)

(b) the treatment of a work is derogatory if it amounts to distortion or mutilation of the work or is otherwise prejudicial to the honour or reputation of the author or director;

and in the following provisions of this section references to a derogatory treatment of a work shall be construed accordingly.

2. Irodalmi művek integritásvédelme

Az irodalmi művek a szerzői jog központjának tekinthetők. Nagyrészt az engedély nélküli másolások elterjedését tudhatjuk be a szerzői jogi szabályozást közvetlenül előidéző tényezőnek is. *"A könyv nem csupán az irodalmi tartalom közvetítője. Mindenekelőtt ugyanis, a könyv formát ad nemcsak a szövegnek, hanem a kohézióknak, egységnek, egyéni karaktereknek, magának a szerzőnek és állandóvá formálja azt."*⁴³

Az irodalmi művek egységét sértő magatartások számos esetben könnyedén felfedezhetőek, vagy legalábbis könnyebben, mint amikor átdolgozás, vagy színpadra adaptálás következtében születik egy mű. Olyan esetben például, ha a kiadó tévedésből nem a végleges, hanem egy félkész kéziratot publikál, vagy például szerkesztési hiba következtében, a mű valamely fejezetét kihagyja, az megalapozhatja az integritás sérelmére való hivatkozást. Ilyen esetben az egy további szempont azonban, hogy a kiadó és a szerző között szerződéses kapcsolat van, így a kiadó hibája esetén az integritás sérelme mellett a szerződésszegés esetén alkalmazható jogkövetkezményeket is figyelembe kell venni. Ugyanakkor egy olyan esetben, amikor a kiadó tévedésből egy félkész kéziratot ad ki, az a mű egységét oly mértékben érinti, hogy álláspontunk szerint az integritás sérelmét vélelmeznünk kellene. Nem állapított meg a bíróság azonban az integritás megsértését abban az esetben,⁴⁴ amikor az irodalmi mű korábbi verziójú kéziratát a lektor – a szerzővel folytatott hosszú közös munka alapján kialakított gyakorlatnak megfelelően – megsemmisítette. Szintén nem látta indokoltnak a bíróság akkor sem az integritás megsértését,⁴⁵ amikor a szerző engedélye nélkül szúrtak be lábjegyzetet a művébe, mert a beszúrt lábjegyzet tartalmilag nem volt a mű lényegi vonásait érintő beavatkozás és a szerző becsületét, hírnevét sem sértette.

A fenti példák valójában „amatőr”, technikai jellegű hibának tudhatóak be, nem pedig – vagy legalábbis nem valószínűen – a művet érintő tudatos módosításnak, változtatásnak. Tudatos változtatás olyan esetben érheti az irodalmi művet és sértheti szerzőjének személyhez fűződő jogát, ha a felhasználó színpadra vagy filmre akarja átdolgozni, adaptálni a művet és ekkor „nyúl bele” radikális. A felhasználó tudata, szubjektuma, szándéka azonban közömbös abból a szempontból, hogy megvalósul-e az integritás sérelme.

3. Torzításmentesség a színpadon

A színházi előadások során többször találkozhatunk olyan esetekkel, hogy az – általában ismert, klasszikus – alkotás eredeti vonásai, eredeti szellemisége a színpadon elhalványul, sőt adott esetben az eredeti mű kifacsartan, szinte felismerhetetlenül jelenik meg a közönség előtt. A radikális színpadra állítások

⁴³ PAŁĘCKA, Alicja – JAKUBOWIAK, Maciej: *Who Needs the Book? Copyright in the Late Print Epoch*, Teksty Drugie (English Edition), 2017, 210.

⁴⁴ Fővárosi Ítéletábla Pf. 20.940/2014/5.

⁴⁵ Fővárosi Ítéletábla Pf. 21.167/2011/4.

elsődlegesen a rendező munkájára vezethetőek vissza, hiszen ő állítja színpadra a darabot. A német joggyakorlat kifejezetten bővelkedik olyan színpadi rendezésekben, amikor az eredeti művel, annak szellemiségével aligha találkozik a színpadra állított verzió.⁴⁶

Noha a mű integritása számos alkalommal sérülhet a színpadon, mégis viszonylag kevés közzétett döntés található erről a témáról.⁴⁷ Ez a helyzet alapvetően három tényezőre vezethető vissza: a legradikálisabb módosítások általában olyan művek vonatkozásában figyelhetőek meg, amelyek védelmi ideje már eltelt és közkinccsé váltak; másrészt számos esetben az érintettek peren kívül rendezik viszonyukat; harmadrészt pedig az is lecsökkenti az ilyen jogviták számát, hogy az Szjt. maga is lekorlátozza az integritásra való hivatkozásokat lehetőségét több esetben. A jogszabály rendelkezése korlátozza ugyanis⁴⁸ a szerző fellépési jogát a torzításmentesség ellen egyrészt a felhasználás engedélyezésekor,⁴⁹ valamint a munkaviszonyban alkotott művekkel összefüggésben.⁵⁰

Mindezek miatt a legtöbb esetben igen nehéz ténylegesen „tetten érni” az integritás sérelmét a színpadon még akkor is, ha érződik, hogy az eredeti mű szellemisége csorbát szenvedett. Ahogy azt fentebb már említettük, a mű *egységének* védelme magába foglalja a fizikai és a szellemi egységet egyaránt. Nem lehet egzakt módon kijelenteni ugyanakkor, hogy a fizikai egység megbontása minden esetben integritást sértő lenne.⁵¹ Pusztán amiatt, hogy a színdarabban két felvonás között a szünetet hová rendelik el – különböző technikai megfontolásokból,⁵² – még nem biztos, hogy megvalósul a mű torzulása, hiszen az alkotásra egységben kell tekintenünk. Ésszerűtlen lenne, a szabály olyan merev alkalmazása, ha például a díszletezés miatt, az eredetitől eltérő helyre beiktatott szünet a mű egységének sérelmét eredményezné. Ugyanakkor nem lehet teljes mértékben kizárni, hogy a fizikai egység megbontása sosem valósítana meg integritás-sértést. Például, ha a színpadi díszletet a szerzői joggal rendelkező díszlettervező hozzájárulása nélkül úgy módosítják, hogy a színpadkép megváltozik, az megvalósíthatja a jogsértést.⁵³

Ezzel a témával kapcsolatban a legérdekesebb és leglényegesebb kérdés, hogy melyek azok a színpadi módosítások, amelyek az eredeti mű egységét sérthetik. Természetesen taxatív „fekete-listát” nem lehet és nem is szabad adni e körben, hiszen minden egyes módosítást, minden egyes átdolgozást külön kell értékelni és figyelembe venni, összevetni az eredeti mű szellemiségével és mondanivalójával. Ugyanakkor, ha szeretnénk felsorolni a legtipikusabb idevágó eseteket, jó példa

⁴⁶ Elhíresült rendezések például: a Baal (LG München I - 21 O 1686/15), a Götterdämmerung (OLG Frankfurt, 04.12.1975 - 6 U 156/75), vagy a Csárdásfürstin (LG Leipzig, Urteil v. 23.2.2000, ZUM 2000).

⁴⁷ Lásd bővebben: SÁPI Edit: *A színpadi művek szerzői joga*. Patronicium Kiadó, Budapest, 2019, 145-160.

⁴⁸ Szjt. 50., 59., 30. §§-ok

⁴⁹ Szjt. 50. §

⁵⁰ Szjt. 30. §

⁵¹ GYERTYÁNFY Péter: Személyhez fűződő jogok (II. fejezet) In: Gyertyánfy Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 136.

⁵² Például hosszabb idő szükséges a színpad átrendezéséhez, vagy a szereplők átöltözéséhez.

⁵³ E tárgykörben kellett szakértői véleményt adnia a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek a 39/07 és a 12/09 ügyekben.

lehet: az eredeti mű mondanivalójának csorbítása, kulcsfontosságú jelenetek, párbeszédtek törlése akár önmagában akár oly módon, hogy más, kevésbé lényeges elemeket túlhangsúlyoznak előbbieik rovására, ha az összhatásában káros a műre és szerzőjére. Ennek egy példája volt az, amikor a Hevesi Sándor Színház úgy kívánta előadni a Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról című musicalt, hogy az eredeti szöveggönyvet jelentősen megváltoztatta és túlhangsúlyozta a történet politikai szálát a szerelmi rovására. Ezzel pedig durva, agresszív, rendszerellenes mondanivalót kölcsönzött a darabnak.⁵⁴ El lehet képzelni emellett olyan jogsértést is, amikor színpadi mű díszletei, jelmezei és a komplett látványterv ellentétes a darab mondanivalójával, eszméjével, vagy a történettel, a helyszínnel. Természetesen ez nem jelent tendenciát, de elvéve találhatunk kapcsolódó döntéseket. Alapvetően azonban látunk kell azt, hogy a fentebb ismertetett okokból – pl. jogosulti engedély, kevésbé érzékeny szerző, peren kívüli megegyezések – viszonylag kevés az e tárgykörben közzétett döntés.

4. A zeneművek egysége védelmének kérdései

A zeneművek szerzői jogi kérdései önmagában is a terület örökzöld témája, és számos érdekességgel szolgál az integritással összefüggésben is. *"A zene hatására beomlik az a szakadék, ami elválasztja egymástól az ideát és a kifejezést."*⁵⁵

A zeneművekkel kapcsolatban az integritás védelme leggyakrabban az átdolgozásokkal, áthangszerelésekkel kapcsolatban merül fel. Egy konkrét ügyben⁵⁶ az SZJSZT rávilágított arra az alapvető fontosságú tényre, hogy a különböző művészek által előadott ugyanazon zeneművek szükségképpen különböznek egymástól, amely az adott előadóművész személyiségjegyeire és előadóművészeti stílusára vezethető vissza, mely szabadságfok sokkal élénkebben jelentkezik a pop zenében, mint a klasszikus zenében. Hozzáteszi az SZJSZT továbbá, hogy amennyiben a mű végének megváltozása a teljes művet nem változtatja meg jelentősen, a mű egységének sérelme nem állapítható meg.⁵⁷ Kiemelik továbbá, hogy *„A torzítás fogalmilag azokat a durva változtatásokat jelenti, amelyek a művet a hallgató, néző, általában az érzékelő számára alapvetően – azaz az átlagos fogyasztó számára is nyilvánvalóan – sértő módon megváltoztatják.”*⁵⁸ Egy másik ügyben⁵⁹ arra világított rá a bíróság, hogy egy megcsonkított zeneműnek egy bulvár talk-show főcímében való felhasználása folytán a mű szellemi egysége megváltozik. A szöveg elhagyása mellett áthangszerelt mű ugyanis az adott bulvár műsor főcíméhez bejátszva már nem hordozta azt a gondolatiságot, amelyet a szerzők művükkel kifejezésre akartak juttatni. A műnek a szellemiségétől idegen, közismerten bulvár

⁵⁴ Az eset részletes elemzését lásd: GYENGE Anikó: Zeneművek átdolgozása a szerzői jogban, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2002/3.

⁵⁵ VAIDHYANATHAN, Siva: *Copyrights and copywrongs. The rise of Intellectual Property and How It Threatens Creativity*. New York University Press, New York – London, 2001, p. 117.

⁵⁶ SZJSZT 18/10.

⁵⁷ SZJSZT 18/10.

⁵⁸ SZJSZT 18/10.

⁵⁹ Legfelsőbb Bíróság Pfv. 21.744/2007/6.

műsorhoz való társítása ezért annak ellenére jogsértő felhasználást jelent, ha arra a közös jogkezelő szervezet esetleg engedélyt adott. Hasonló ügyben az SZJSZT is hangsúlyozta, hogy egy zenemű eredeti dalszövegének jelentős átírása, mely – a konkrét ügyben ráadásul – az eredeti gondolatiságtól meglehetősen távol áll, egyértelműen a mű csonkításának minősül, és ily módon a zeneszerző és a szövegíró személyhez fűződő jogát sérti.⁶⁰

Érdekes kérdésként merülhet fel e téren, hogy a befejezetlenül hagyott zeneművek befejezése érinti-e az eredeti (befejezetlen) mű integritását. A kérdést viszonylag egyszerűvé teszi az a helyzet, ha egyrészt a mű védelmi ideje lejár, hiszen az annulálja az integritást is, illetve, ha az elhunyt szerző jogutódja (és a szerzői jogok jogosultja) lesz az a személy, aki befejezi a művet. Amennyiben nem ez a személy fejezi be a még védett művet, de engedélyt ad a befejezésre egy másik szerzőnek, már árnyaltabb a kép, hiszen az igaz, hogy engedély birtokában van, azonban figyelemmel arra, hogy az integritás oly módon is sérülhet, ha engedéllyel nyúl hozzá a felhasználó a műhöz, emiatt ez a helyzet még magában hordozza azt a veszélyt, hogy a jogutód úgy gondolja, hogy a befejezés nem megfelelő az eredeti mű szellemiségéhez és hátrányos az elhunyt szerző becsületére, hírnevére. Igazán érdekessé akkor válik ez a kérdés, ha a mű nem azért marad befejezetlen, mert a zeneszerzés közben hunyt el a szerző és nem *volt ideje* befejezni, hanem *saját akaratából nem akarta* befejezni a művet. *Arnold Schönberg* például befejezetlenül hagyta a *Mózes és Áron* című operáját, de nem azért, mert nem volt ideje rá, hanem mert a zeneszerző saját maga lehetetlennek tartotta, hogy az utolsó felvonáshoz megtalálja a megfelelő zenét.⁶¹ Ebben a kérdésben azon az állásponton vagyunk, hogy ha ismert a szerző abbéli akarata, hogy műve befejezetlenül maradjon, akkor egy másik szerző általi befejezés írásával felmerülhet az integritás sérelme. Természetesen ezt a helyzetet árnyalja a jogutódok hozzáállása is a kérdéshez.

5. Az integritás joga az építészeti alkotások és a képzőművészeti művek vonatkozásában

Az építészeti és képzőművészeti alkotások kulturális örökségben elfoglalt jelentősége vitathatatlan, hiszen „*a kulturális örökség leglátványosabb szegmense a materializált emlékként identitáshordozó értékkel bíró épített kulturális örökség.*”⁶² Az építészeti alkotások különleges helyzetét elsődlegesen az adja, hogy a tervező (szerző) és a tulajdonos jogai és érdekei között ellentétek feszülhetnek.⁶³ A tulajdonosi és szerzői érdekösszemérés kérdéskörében másutt is kiemelik, hogy ha a tulajdonos az épületet át kívánja építeni, és e körben a tulajdonosi jogait rendeltetésszerűen gyakorolja, akkor a tulajdonos és a tervező mint szerző érdekeinek mérlegelés során a tulajdonos

⁶⁰ SZJSZT 02/13

⁶¹ BOYDEN, Matthew: Az opera kézikönyve. Park Könyvkiadó, 2009, 457.

⁶² VUKOSZÁVLYEV Zorán: Műemlékvédelem és integritás, *Műemlékvédelem*, 2017/6.; 230.

⁶³ Lásd bővebben: BERTONI, Aura – MONTAGNANI, Maria Lillá: *Public architectural art and its spirits of instability*, Academia.edu p. 7-17.
https://www.academia.edu/11828224/Public_architectural_art_and_its_spirits_of_instability

kerül erősebb pozícióba.⁶⁴ Ezzel kapcsolatban mondta ki a bíróság, hogy „Az építmény tulajdonosát megilleti az a jog, hogy a tulajdonában álló épületet átépítse, ennek során külső megjelenését, építészeti kialakítását, rendeltetését módosítsa vagy azt elbontsa. A tulajdonos használati jogának rendeltetésszerű gyakorlásához kapcsolódó átépítés nem eredményezheti a tervező szerzői jogainak sérelmét. A tervező szerzői joga szempontjából a felhasználó hasznosítási jogosultságait érdekösszeméréssel kell mérlegelni.”⁶⁵ Emellett a másik különösen fontos aspektus, hogy az építészeti alkotásokat általánosságban nem a szerzőjük, a tervező építi meg, hanem egy másik személy, a kivitelező.⁶⁶ Szintén lényeges vonása az építészeti alkotásoknak, hogy azok ún. funkcionális alkotások, vagyis az épület praktikus hasznosítása, hasznosíthatósága általában fontosabb, mint a művészi jelleg,⁶⁷ ez pedig érintheti a személyhez fűződő jogok gyakorlásának lehetőségét is.

Az Szjt. – figyelembe véve az építészeti alkotások és vizuális művek specialitásait – külön rendelkezik az építészeti és képzőművészeti művekkel kapcsolatos legfontosabb szerzői jogi kérdésekről, így az integritásról is. Az Szjt. 67. § szerint ugyanis a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja. Ez a szabály nem tisztán az integritást érintő rendelkezés, hiszen a jogosulatlan megváltoztatás⁶⁸ nem feltétlenül sérti a mű egységének védelmét. Ezt a szabályt azonban integritási szempontból az Szjt. 13. §-val összhangban kell értelmezni,⁶⁹ úgy, hogy akkor sérül az integritáshoz való jog, ha a megváltoztatás hatására a külső megjelenés a lényegét érintően eltorzul, megcsonkul, illetve a rendeltetésszerű használat megváltozik és ennek következtében sérül a szerző becsülete, jóhírneve.⁷⁰ Kiemelendő ugyanakkor, hogy a két rendelkezés tartalma között vannak lényeges különbségek, melyek értelmezési problémákat generálhatnak,⁷¹ és az integritást (mint magánérdeket) kiolthatja, ha az épületet közérdekből dolgozzák át.⁷²

Szintén érdekes vetülete a témának az épület lebontásának kérdése. Az egyik nézet szerint a szerzői jognak nincs hatása az épület lebontásának esetében, mert ez a döntés a tulajdonos jogai közé tartozik, amely ebben a kérdéskörben

⁶⁴ FALUDI Gábor: Az építészeti művek a Szerzői Jogi Szakértő Testület gyakorlatában. In: Legeza Dénes (szerk.): *A szerzői jog gyakorlati kérdései: Válogatás a Szerzői Jogi Szakértői Testület szakvéleményeiből (2010-2013) fennállásának 130. évfordulója alkalmából*. SZTNH, Budapest, 2014, 118-150.

⁶⁵ BDT 2010. 2329

⁶⁶ BARTA Judit: *Az építészeti és műszaki alkotások és terveiket érintő egyes szerzői jogi kérdések a 21. századi Magyarországon*. Acta Universitatis Sapientiae, Legal Studies, 2017/2, 230.

⁶⁷ BARTA Judit: *A tervezői tevékenység komplex bemutatása, valamint az építészeti, műszaki alkotások és tervek szerzői jogvédelme*. Patrocinium Kiadó, Budapest, 2018, 330.

⁶⁸ SZJSZT 03/17

⁶⁹ GYŐRI Erzsébet: Képzőművészeti, fotóművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotások, műszaki létesítmények tervei (X. fejezet). In: Gyertyánfy Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 414.

⁷⁰ SZJSZT 1/2006., SZJSZT 35/2002., SZJSZT 26/2004. szakvélemények

⁷¹ BARTA Judit: *A tervezői tevékenység komplex bemutatása, valamint az építészeti, műszaki alkotások és tervek szerzői jogvédelme*. Patrocinium Kiadó, Budapest, 2018, 325.

⁷² SZJSZT 47/14

erősebbnek mutatkozik,⁷³ más lehetséges értelmezés szerint pedig ez a legdurvább a megváltoztatásnak minősül, amely a szerző személyhez fűződő jogát sértheti.⁷⁴

A bíróságnak olyan esetben is értelmeznie kellett az integritáshoz való jog érvényesülését, amikor köztéri műemlékeket, szobrokat egyik helyről a másikra áthelyeztek. Az egyik ilyen ügyben a bíróság hangsúlyozta, hogy „*A mű áthelyezése nyilvánvalóan érinti a műalkotás integritását, kifejezőmódjának megnyilvánulását, ezért a mű Szjt. 13.§ szerinti megváltoztatásnak minősül. Az Szjt. 13.§-ának értelmezése szerint a mű bármilyen megváltoztatása akkor minősül jogsértőnek, ha az a szerző becsületét vagy hírnevét sérti.*”

Az Szjt. az építészeti alkotásokkal kapcsolatban meghatároz tehát egy külön rendelkezést az integritáshoz kapcsolódóan, azonban a képzőművészeti alkotások vonatkozásában nem találunk speciális szabályt. Ez azt eredményezi, hogy az Szjt. 13. §-át kell alkalmazni a képzőművészeti alkotások egysége védelme szempontjából is. Első pillantásra az integritás érvényesülése kevésbé tűnik kérdésesnek, mert a képzőművészeti alkotásokból jellemzően egy eredeti mű születik és az a pont, amely a leginkább integritás-érzékeny, az átdolgozás, általában ritkábban merül fel ennél a műtípusnál. Mindemellett természetesen nem elhanyagolható, hogy a képzőművészeti alkotások gyakran lehetnek a replika alanyai. Figyelembe kell azonban venni, hogy „pusztán” a jogellenes szolgai másolása egy festménynek, rajznak, vagy szobornak önmagában nem fogja megalapozni az eredeti mű integritásának sérelmét, de természetesen okozhat szerzői jogi jogsértést. Ugyanakkor az integritás sérelmének kérdése már felmerülhet akkor, ha például lefotóznak egy eredeti műalkotást, majd úgy manipulálják a képet, hogy a szerző becsületére, hírnevére sérelmes módon változtatják, torzítják meg magát az eredeti alkotást. Érdekes e körben megemlíteni azt – amely bár nem szorosan kapcsolódik az integritáshoz, de lényegileg láthatunk párhuzamot –, hogy például az olasz jogban ismert a méltóság védelmének egy különleges fajtája, az ún. kulturális méltóság. Ennek lényege, hogy az állam tulajdonában álló műalkotások kereskedelmi célú felhasználása – értve ez alatt kifejezetten a műalkotások reklámozási célú felhasználását – megköveteli a felhasználás megfelelőségét. Így, ha a műről készül egy fotó, akkor annak manipulálásánál, szerkesztésénél tiszteletben kell tartani a művet övező kulturális méltóságot.⁷⁵

A kommentárirodalom utal arra, hogy a képzőművészeti alkotások esetén az integritás sérelmét eredményezheti az átfestés, vagy a színek megváltoztatása,⁷⁶ de nem lesz az önmagában, hogy az alkotás rossz minőségű nyomtatási képen jelenik meg.

⁷³ BARTA Judit: *A tervezői tevékenység komplex bemutatása, valamint az építészeti, műszaki alkotások és tervek szerzői jogvédelme*. Patrocinium Kiadó, Budapest, 2018, 345.

⁷⁴ GYÖRI Erzsébet: *Képzőművészeti, fotóművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotások, műszaki létesítmények tervei* (X. fejezet). In: Gyertyánfy Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 414.

⁷⁵ Il David testimonial di un fucile, il fotomontaggio scatenò la polemica. https://firenze.repubblica.it/cronaca/2014/03/07/news/il_david_testimonial_di_un_fucile_fotomontaggio_scatenò_la_polemica-80475411/ (letöltés ideje: 2020. 06. 24.)

⁷⁶ GYERTYÁNFY Péter: *Személyhez fűződő jogok* (II. fejezet) In: Gyertyánfy Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 141.

Érdekes lehet elgondolkozni azon is, hogy ha még például a Mona Lisa védelmi ideje fennállna, akkor a festmény olyan photoshoppolt változatai, amelyek megtalálhatóak az interneten (pl. rágugumi lufit fúj, szelfizik, kócos hajjal néz vissza ránk stb.) megalapoznák-e az integritás sérelmét, vagy – a magyar szerzői jog által még nem szabályozott – paródiának⁷⁷ minősülne-e?

6. Záró gondolatok

Visszakanyarodva az eredeti kérdésre, hogy mennyire egységes a mű egységének védelme: annyira egységes, amennyire szükséges annak lennie. A hazai szabályozás nem hibátlan, de megfelelő és rugalmas jogértelmezéssel jól alkalmazható az egyes műtípusokra.

Az Sztj. – helyesen – nem szól arról, hogy a művet érő megváltoztatásnak, torzításnak, csonkításnak, visszaélésnek milyen szándékkal kell történnie ahhoz, hogy integritást sértsen. A – jogszerű vagy engedélyt nélkülöző – felhasználó által a műben tett változtatások indoka, szubjektuma, célja a mű egységének védelme szempontjából irreleváns és annak is kell maradnia. Az integritás joga a gyakorlatban egyébként is viszonylag nehezen kezelhető, értelmezhető szabály, amelyen csak bonyolítana és teljes mértékben kezelhetetlenné tenné az, ha azt is figyelembe kellene vennie a bíróságnak, hogy a felhasználó szándéka mire terjedt ki akkor, amikor a műben olyan változtatásokat hajtott végre, ami sértette annak egységét. Mindemellett azt is érdemes megemlíteni, hogy a „mű egysége” magában hordoz egy szubjektív tartalmat, így szerzőnként eltérő lehet az, hogy ki milyen módosításokat tart integritást sértőnek. Így tehát a felhasználó még ha felhasználási szerződés birtokában, jogszerűen módosít is a művön, teljes mértékben nem lesz védett az integritás kérdésében.

A külföldi példák közül a legjobbnak a német szabályozást tartjuk, elsősorban amiatt, hogy nem „mossa bele” az integritás szabályába a szerző becsületét és jóhírnevét,⁷⁸ hanem egy kissé általánosabb – és véleményünk szerint az integritás természetéhez jobban igazodó – feltételt, a művel kapcsolatosan a szerző személyes érdekét teszi relevánssá.

Zárszóként a gyakorlati értelmezések mellett érdemes szólni az integritás „filozófiai” megközelítéséről is. Egyes szerzők⁷⁹ kiemelik, hogy az integritás joga *Walter Benjamin*, valamint *Bruno Latour* és *Adam Lowe* elméleteire vezethető

⁷⁷ A paródiáról lásd pl.: UJHELYI Dávid: „That escalated quickly”, avagy a háromlépcsős teszt és a paródia kapcsolódási pontjai I. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2019/6. 7-41, UJHELYI Dávid: „That escalated quickly”, avagy a háromlépcsős teszt és a paródia kapcsolódási pontjai II. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2020/1. 7-30.

⁷⁸ Itt érdemes csak zárójelben megjegyezni, hogy az Sztj. nem a Ptk. szerinti *jóhírnevet* említi, hanem *hírnevet*. Adott esetben ez jelentheti-e azt, hogy a pl. radikalizmusáról, sajátos kifejezőmódjáról, polgárpukkasztó műveiről ismert szerző esetében a széles társadalmi réteg nézőpontjából inkább beszélhetünk *hírnevről*, nem pedig *jóhírnevről*? És ilyen esetben a művein tett finomítások, a közízlésnek jobban megfelelő megoldások sértenék az integritását, mely nem a *jóhírnevén*, hanem a *hírnevén* ejtethetne csorbát?

⁷⁹ McDONAGH, Luke: Plays, Performances and Power Struggles – Examining Copyright’s ‘Integrity’ in the Field of Theatre, *Modern Law Review*, 2014/4.

vissza.⁸⁰ *Benjamin* koncepciója, a művek „aurájára” utal⁸¹, míg *Latour* és *Lowe* a művek „karrierjét”, „ranglétra jellegét” hangsúlyozták. *Walter Benjamin* nézete szerint a művek „aurája” azt jelenti, hogy a mű minden egyes felhasználással elveszít valamit az eredeti értékéből, így minden egyes felhasználás hozzájárul ahhoz, hogy az eredeti mű végül elhalványuljon. Ezzel szemben a karrier-elmélet azt hangsúlyozza, hogy minden mű egy fejlődésen megy keresztül és minden szerző azt reméli, hogy a műve csúcsra jut. A magunk részéről a két elmélet összekapcsolását látjuk a legszerencsésebbnek, az integritás szempontjából is: a művek felhasználása, módosítása, átdolgozása adott esetben jó érdekét szolgálja a műnek, hiszen, lehet, hogy az eredeti művet éppen az átdolgozás következtében ismeri meg a közönség. Emellett a műnek a „ranglétrán” való feljebb jutásához is segítséget nyújthat. Mindezt azonban úgy kellene tenni, hogy a mű eredeti mondandója, a mű aurája sértetlen maradjon.

⁸⁰ McDONAGH, Luke: Plays, Performances and Power Struggles – Examining Copyright’s ‘Integrity’ in the Field of Theatre, *Modern Law Review*, 2014/4., 534.

⁸¹ WALTER Benjamin: *The Work of Art in the Age of Its Technological Reproducibility*. Eredeti címén: *Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit*. (1936)